

การศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน
ละแวกมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในตำบลบางโฉลงและตำบลหนองปรือ จังหวัด
สมุทรปราการ ภายหลังจากรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์

The study of knowledge and understanding about cannabis of student after
viewing the infographic in high school near Huachiew Chalermprakiet
University, Bang Chalong Subdistrict and Nong Prue Subdistrict, Samut Prakan
Province

อัลติมา ปักกิ่งเมือง, ภารวี บุญมาเลิศ, จตุรัส พูลมงคล*, รุ่งนภา เต็งไตรสรณ์

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Email : mek.jaturat@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันกัญชาถูกยกเลิกจากยาเสพติดให้โทษประเภท 5 แต่ยังคงมีปัญหาขอบเขตการนำไปใช้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไปรวมทั้งเด็กและเยาวชน และมีรายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ ถึงแม้จะมีการเผยแพร่ข้อมูลตามสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับกัญชา แต่ก็ยังพบปัญหาโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนต่ำกว่า 18 ปี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาในกลุ่มเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเขตตำบลบางโฉลงและหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ภายหลังจากรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยประเภทกึ่งทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง ทำแบบทดสอบก่อนและหลังรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ที่ถูกคัดเลือกจากข้อมูลที่เผยแพร่ และเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนและหลังรับชมสื่อ

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 67 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.21 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบประเมินร้อยละ 49.25 มีความรู้ความเข้าใจก่อนรับชมสื่อ อยู่ในระดับต่ำ และหลังจากรับชมสื่อพบว่าร้อยละ 74.63 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ซึ่งพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ ($P=0.026$) และการเคยได้รับชมหรือฟังสื่อความรู้กัญชามาก่อน ($P= 0.022$) จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์สามารถทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : กัญชา อินโฟกราฟิกส์ ความรู้ ความเข้าใจ

Abstract

Currently, cannabis is decriminalized from the category 5 narcotics. However, concerns remain about the extent to used, particularly given its potential effects on the general people, children and teenagers. In addition, adverse events from cannabis use have also been reported. Although information about cannabis is published in the media but there are still problems, especially among youth under 18 years old. we are interested in knowledge and understanding of cannabis among young people. The purpose to study knowledge and understanding of cannabis and factors affecting knowledge and understanding of high school students at Bang Chalong and Nong Prue subdistrict, Bang Phli district, Samut Prakan province after viewing the infographics.

This Quasi-experimental research aimed to provide knowledge and understanding of the samples who have permission from their parents and collect data through questionnaires before and after viewing infographics that are selected from the published data and compare the scores.

The study of 67 samples, mostly female 58.21%, found that 49.25% had a low level of knowledge and understanding before viewing the media, and 74.63% had a high level after viewing the media, significantly. In terms of factors affecting the knowledge and understanding after viewing infographics were gender ($P = 0.026$) and history of reading or listening to cannabis knowledge media before ($P = 0.022$). The purpose of study is to increase knowledge and understanding about cannabis among high school students.

Keywords : Cannabis, infographics, knowledge, understanding

บทนำ

กัญชา (Marijuana) เป็นพืชในสกุล Cannabis มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* ในปัจจุบัน ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5 พ.ศ. 2565 ได้กำหนดให้สารสกัดจากทุกส่วนของพืชกัญชาเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ยกเว้น สารสกัดที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (tetrahydrocannabinol, THC) ไม่เกินร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก เฉพาะที่ได้รับอนุญาตให้สกัดจากพืชกัญชาและจากเมล็ดของพืชกัญชาที่ปลูกภายในประเทศ (1) พืชกัญชามีสารประกอบธรรมชาติที่ออกฤทธิ์ในกลุ่มไฟโตแคนนาบินอยด์ (phytocannabinoids) มีฤทธิ์ในเรื่องของการต้านปวด ด้านอาเจียน ด้านอหิวาต์ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่พบว่ามีผลในการป้องกันการชักและป้องกันการเสื่อมของระบบประสาทได้อีกด้วย (2) ซึ่งการนำมาใช้ในการรักษาโรค หรือ ภาวะต่าง ๆ ควรได้รับคำแนะนำ และปรึกษากับแพทย์ก่อนใช้ รวมทั้งควรคำนึงถึงประสิทธิภาพและความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับประโยชน์สูงสุดด้วย นอกจากนี้ยังไม่แนะนำให้ใช้เป็นการรักษาเริ่มต้น โดยควรใช้เฉพาะกรณี ที่การรักษาด้วยวิธีมาตรฐานไม่ได้ผลเท่านั้น (3)

การใช้กัญชาที่มากเกินไป หรือใช้แบบผิดวิธีนั้น เป็นโทษต่อผู้ใช้ได้ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เช่น ความดันโลหิตเปลี่ยนแปลง ใจสั่น สติแปรปรวน มีอาการประสาทหลอน หูแว่ว ความจำระยะสั้นแย่ง และนอกจากนี้ยังมี

รายงานของราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย พบว่า เด็กและวัยรุ่นหากมีการใช้กัญชาจะส่งผลเสียต่อสมองในด้านพัฒนาการ และ อารมณ์ของเด็ก ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (4) เมื่อติดตามเรื่องของการประชาสัมพันธ์และการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับคุณและโทษของกัญชา เกี่ยวกับสื่อว่า มีการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ของกัญชามากกว่าการนำเสนอเกี่ยวกับโทษหรือข้อควรระวังของกัญชา (5) ทางกระทรวงสาธารณสุข ได้มีการจัดทำเว็บไซต์ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ ที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ที่ปลอดภัยและได้ประโยชน์สูงสุด(6) ส่วนการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ มีการนำเสนอผ่านสื่อประเภท อินโฟกราฟิกส์ บทความ และสื่อวิดีโอ แต่จำนวนการเข้าถึงข้อมูลสื่อยังเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ(7) จากงานวิจัยอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนมากมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อข้อมูลข่าวสารผ่านโทรศัพท์มือถือและนิยมใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ในการเข้าถึงสื่อซึ่งความรู้ที่ได้รับจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด และการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก (8)

ในด้านของความรู้เกี่ยวกับกัญชาของประชาชน มีการศึกษาพบว่าประชาชนมีความรู้เรื่อง ลักษณะต้นของกัญชา อาการที่ใช้กัญชาในการบำบัดรักษา รวมถึงผลข้างเคียงจากการใช้กัญชาในลักษณะ หรือปริมาณที่ไม่ถูกต้อง (11) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมกัญชาหรือกัญชงของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่มีผลทำให้การตัดสินใจที่ต่างกันคือ อายุ และ อาชีพ ส่วนสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจคือ สื่อออนไลน์ ที่โฆษณาผ่านทาง Facebook (12) ในด้านการรับรู้ ประมา เตะเวทิน ได้อธิบายถึงคุณสมบัติเฉพาะของคนที่แตกต่างกันในแต่ละคนว่ามีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการทำการสื่อสาร และ กิตติมา สุรสนธิ ได้กล่าวไว้ว่าลักษณะของประชากร ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการรับรู้การตีความ และการเข้าใจในการสื่อสาร ทั้งสิ้น (13)

ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ ในเรื่อง ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชา ในการรักษาโรคของประชาชน ยังไม่ได้มีการทำการศึกษาในเด็กและวัยรุ่น และสื่อประเภทอินโฟกราฟิกส์เหมาะกับการใช้ป็นสื่อความรู้เพื่อเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่น ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนตำบลบางโหลงและตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ภายหลังการรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์เพื่อให้ประชาชนกลุ่มวัยรุ่นได้เข้าถึงข้อมูลดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาก่อนและหลังให้สื่อความรู้ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนตำบลบางโหลงและตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนตำบลบางโหลงและตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการภายหลังการให้สื่อความรู้

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับกัญชา กัญชาเป็นพืชสกุล Cannabis อยู่ในวงศ์ Cannabaceae มี 3 สายพันธุ์ที่พบบ่อย ได้แก่ สายพันธุ์ซาติวา (*Cannabis sativa*) สายพันธุ์อินดิกา (*Cannabis indica*) และสายพันธุ์รูเดราลิส (*Cannabis ruderalis*) ส่วนคำว่ามาลีฮวนน่า (marijuana) เป็นคำแสลงที่ใช้ส่วนดอกของต้นกัญชานำมาสูบ (6) สารสำคัญในกัญชา ได้แก่ สารแคนนาบินอยด์ (Cannabinoid) ที่รู้จักมากที่สุดคือ Δ 9-tetrahydrocannabinol (Δ 9-THC) เป็นสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ทำให้ผ่อนคลาย อีกชนิดหนึ่งคือ cannabidiol (CBD) ไม่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท และ สารเทอร์ปีน (terpene) เป็นสารประกอบหลักอีกประเภทหนึ่งในกัญชา ซึ่งเป็นสารประกอบอะโรมาติก โดยสารเหล่านี้ อาจทำงานร่วมกับสารแคนนาบินอยด์เพื่อเปลี่ยนหรือเพิ่มฤทธิ์ทางยา

กัญชาทางการแพทย์ หมายถึง สิ่งที่ได้จากการสกัดพืชกัญชาเพื่อนำสารสกัดที่ได้มาใช้ทางการแพทย์ และการวิจัย ไม่ได้หมายถึงกัญชาที่ยังคงมีสภาพเป็นพืช หรือส่วนประกอบใด ๆ ของพืชกัญชา อาทิ ยอดดอก ใบ ลำต้น ราก เป็นต้น (3) ข้อบ่งใช้ของกัญชาทางการแพทย์แผนตะวันตก เช่น การใช้เพื่อบรรเทาอาการคลื่นไส้อาเจียนเนื่องจากเคมีบำบัด กระตุ้นความอยากอาหาร บรรเทาอาการปวดเรื้อรัง ด้านลมชัก บรรเทาอาการกล้ามเนื้อหดเกร็งช่วยนอนหลับ ลดอาการวิตกกังวล เป็นต้น (25) ส่วนของแพทย์แผนไทยโดยอ้างอิงจากกรมการแพทย์ เช่น ใช้รักษาภาวะคลื่นไส้อาเจียนจากเคมีบำบัด โรคลมชักที่ติดต่อยารักษา ภาวะกล้ามเนื้อหดเกร็งในผู้ป่วยโรคปลอกประสาทเสื่อมแข็ง (multiple sclerosis) ภาวะปวดประสาท เบื่ออาหาร การเพิ่มคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลแบบประคับประคอง หรือผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต (end of life) ทั้งนี้ข้อบ่งใช้ทางการแพทย์แผนตะวันตก และแพทย์แผนไทยนั้นมีความสอดคล้องกัน และมีหลักฐานทางวิชาการที่มีคุณภาพสนับสนุนชัดเจน (25)

ผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นและข้อควรระวังจากการใช้กัญชาหรือสารสกัดจากกัญชา มีทั้งผลผลข้างเคียงในระยะสั้นและระยะยาวต่อระบบประสาท โดยเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อสมองทำให้ไอคิว (IQ) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยปกติ ความจำ การใส่ใจและสมาธิลดลง ในผู้สูงอายุเพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นโรคซึมเศร้า มีผลต่อการทรงตัว เสี่ยงต่อการหกล้ม รบกวนความจำระยะสั้น และการตอบสนองทางอารมณ์ เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดกล้ามเนื้อหัวใจตาย หัวใจเต้นผิดจังหวะ โรคหลอดเลือดสมอง และอาการทางจิต รวมทั้งการฆ่าตัวตายโดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีอาการทางจิต การใช้ในหญิงตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรอาจมีผลต่อเด็กและทำให้พัฒนาการช้า (26) ส่วนผลกระทบของกัญชาต่อเยาวชนจากรายงานข้อมูลวันที่ 21 มิถุนายน – 1 สิงหาคม 2565 มีรายงานเด็กที่มีอาการป่วยจากกัญชา ทั้งที่ได้รับกัญชาโดยตั้งใจและได้รับโดยไม่ตั้งใจ และมีกรณีตัวอย่าง ที่ได้สูบบกัญชาที่ได้รับจากเพื่อนมานาน 1 ปี มีอาการง่วงนอน ซึม คิดมาก เบลอ มึนงง เป็นต้น (4)

กฎหมายกัญชา จากประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. 2565 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 16 มิถุนายน 2565 (9) โดยที่พิจารณาเห็นว่า กัญชา เป็นสมุนไพรที่มีค่าต่อการศึกษาหรือวิจัย มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จึงออกประกาศให้กัญชา หรือสารสกัดจากกัญชา ซึ่งเป็นพืชในสกุล Cannabis เป็นสมุนไพรควบคุม อนุญาตให้ผู้ที่มิใช่ผู้ตั้งแต่วัยสิบปีขึ้นไปสามารถครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา ขนย้าย จำหน่ายสมุนไพรควบคุม ในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย ประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนด

แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาหรือกัญชงในสถานศึกษา ส่วนราชการ หรือหน่วยงานในสังกัด และในกำกับของ กระทรวงศึกษาธิการให้เหมาะสม ให้มีมาตรการควบคุมการใช้กัญชาเฉพาะกรณีมีความจำเป็นทางการแพทย์เท่านั้น โดยอยู่ภายใต้การดูแลรักษาของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญอย่างใกล้ชิด และต้องมีมาตรการห้ามมิให้มีการใช้กัญชา และสารสกัดจากกัญชา เป็นส่วนประกอบในอาหาร ขนม และเครื่องดื่มทุกชนิด และให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับประชาชนเรื่องโทษของกัญชากับสมองเด็กและวัยรุ่น จากนั้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามผลกระทบของกัญชาต่อเด็กอย่างต่อเนื่อง และจริงจังและนำมาเปิดเผยสู่สาธารณชน (39)

เรื่องของการรับรู้เข้าใจข่าวสารต่าง ๆ จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจและทัศนคติ ของ ภิรมนวล (27) ได้กล่าวถึงอ้างอิงถึงทฤษฎีของบลูม และยังได้กล่าวถึงความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการที่คนขยายความรู้ความเข้าใจให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล อรุชชา สุพานิช (28) ได้กล่าวถึง ความรู้คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ และประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ องค์กรวิชาในแต่ละสาขา ในขณะที่สาวิตรี ประเสริฐกุล (29) กล่าวว่า ในการอ่านจับใจความ ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องที่ทำได้น้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ ประการแรก คือ ทักษะที่ใช้ในการอ่านของผู้เรียน ประการที่สองคือ ความรู้เดิมของผู้เรียน และได้อ้างอิงถึงทฤษฎีของ Schema (schema theory) กับผลที่มีต่อการอ่าน

แนวคิดเกี่ยวกับสื่ออินโฟกราฟฟิกส์ สื่อ เป็นสิ่งที่ติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกันหรือวัสดุต่าง ๆ ที่นำมาสร้างสรรค์งานศิลปกรรม ให้มีความหมายตามแนวคิด (19) เป็นตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดลักษณะต่างๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับ ให้เข้าใจความหมายได้ตรงกัน (30) การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบอินโฟกราฟฟิกส์ กำลังเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก เพราะอินโฟกราฟฟิกส์ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ข้อมูลได้รวดเร็ว และเข้าใจง่ายจากการแปลงข้อความมากมายให้ออกมาเป็นภาพ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรับรู้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน สามารถดึงดูดให้มาสนใจได้ (31) จากการศึกษาสื่ออินโฟกราฟฟิกส์กับการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติโควิด-19 ของ จักรภัทร เครือฟัก และ รุจโรจน์ แก้วอุไร (33) ในเรื่องศักยภาพของสื่ออินโฟกราฟฟิกส์ต่อคุณภาพการรับสาร และความจำเป็นในชีวิตวิถีใหม่ ว่าเป็นสื่อที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้รับสารสามารถรับข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผลงานวิจัยที่สนับสนุนว่า สื่ออินโฟกราฟฟิกส์นั้นสามารถใช้เป็นสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็ก นักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไป และอธิบายว่าภาพอินโฟกราฟฟิกส์เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญต่อความรู้ ความเข้าใจ ช่วยให้ผู้รับสื่อทุกวัยรับรู้ข้อความในรูปแบบ เนื้อหาดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จดจำข้อมูลรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งมีส่วนช่วยให้การเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการรับสื่อความรู้ จากงานวิจัยของ สุธาทิพย์ เขียวขจี และคณะ ได้อธิบายถึงคุณสมบัติเฉพาะของคนที่แตกต่างกันในแต่ละคนว่ามีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการทำการสื่อสาร และกล่าวถึง กิติมา สุรสนธิ ที่ได้กล่าวไว้ว่าลักษณะของประชากร ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการรับรู้การตีความ และการเข้าใจในการสื่อสาร ทั้งสิ้น (13) มีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อ digital signage แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าวสาร สี การออกแบบกราฟิก และสีของหน้าจอ รวมถึงส่วนของประกอบของหน้าจอ มีผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ ดังนั้นการออกแบบและพัฒนาสื่อ ต้องคำนึงถึงปัจจัยข้างต้นและความต้องการของผู้รับสื่อเป็นสำคัญ (34) เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับประชากรศาสตร์และการรับรู้ มนุษย์ที่มีลักษณะประชากรต่างกัน จะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกัน โดยวิเคราะห์จาก

ปัจจัยเรื่องของ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ล้วนมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชน (11) พบว่าความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องและทำความเข้าใจด้านทัศนคติสำหรับการใช้กัญชาทางการแพทย์ และจากผลการวิจัยพบว่าประชาชนยังมีความรู้เรื่องลักษณะต้นของกัญชาอาการที่ใช้กัญชาในการบำบัดรักษา ผลข้างเคียงจากการใช้กัญชาในลักษณะหรือปริมาณที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับการมีกัญชาไว้ครอบครองในการรักษาโรค

จากงานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า อายุ อาชีพที่ต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงต่างกัน ส่วนปัจจัยการโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ด้านการโฆษณาผ่าน Facebook และปัจจัยทัศนคติของผู้บริโภคด้านอารมณ์/ความรู้สึก มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชง (12) และจากงานวิจัยอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนมากมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อข้อมูลข่าวสาร โดยโทรศัพท์มือถือ และนิยมใช้ Facebook ซึ่งความรู้ที่ได้รับจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์(8)

จากงานวิจัยกัญชาทางการแพทย์และการให้พื้นที่ข่าว : การวิเคราะห์การครอบคลุมความคิดทางสังคมเรื่องกัญชาทางการแพทย์ของสื่อมวลชนไทย โดย นิษฐา หรุ่นเกษม (35) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์) นำเสนอข่าวเกี่ยวกับเรื่องของกัญชาทางการแพทย์ประเภทของแหล่งข่าวที่พบมากที่สุด คือ แหล่งข่าวประเภทรัฐบาล โดยผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข และที่พบมากรองลงมาคือ แหล่งข่าวประเภทนักข่าว/คอลัมน์ ประเด็นข่าวสารที่เกิดขึ้นในเรื่องของกัญชานั้นมีมากมายและหลากหลาย แต่ในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนได้ “เลือกให้ความสนใจ” และ “เลือกรายงานข่าว” ต่อประเด็นข่าวสารบางเรื่องเท่านั้น อาจสะท้อนภาพความคิดของแหล่งข่าวและการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนได้ว่า ต้องการครอบคลุมความคิดของสังคมในด้านการให้ความสำคัญกับกัญชาซึ่งเคยเป็นพืชที่ถูกกำหนดว่าเป็นสารเสพติดให้กลายเป็นยารักษาโรค ด้วยการให้ข่าวเชิงการแพทย์เพื่อลดกระแสต่อต้านจากกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นคัดค้านหรือไม่สนับสนุนประเด็นกัญชาทางการแพทย์ด้วยยังคงเห็นว่าพืชชนิดนี้ เป็นสารเสพติด

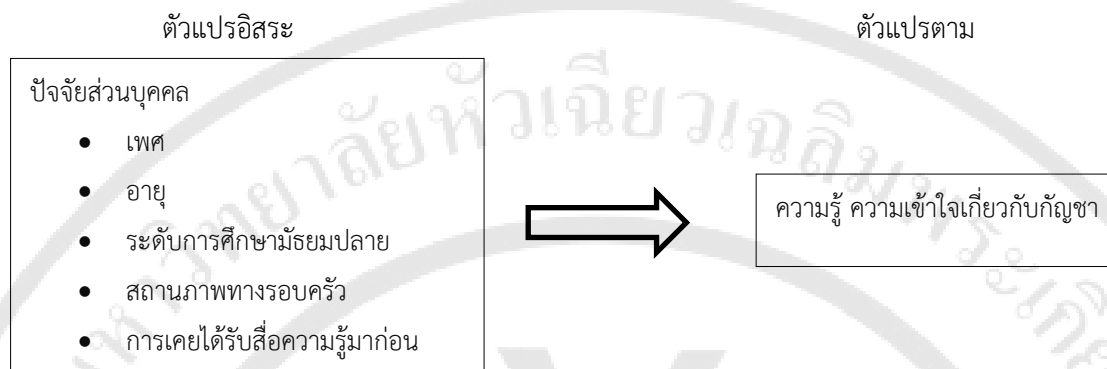
สมมติฐาน

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนระแวกมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในตำบลบางโฉลงและตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา หลังจากได้รับสื่อการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชา โดยวัดผลจากแบบประเมินก่อนและหลังการให้สื่อความรู้ ซึ่งผลคะแนนจากแบบประเมินหลังการให้สื่อความรู้มีคะแนนดีขึ้น

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนระแวก มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในตำบลบางโฉลงและตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการ ภายหลังการรับชมสื่ออินโฟ

กราฟิกส์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การได้รับสื่อความรู้มาก่อนหน้านี้ สถานภาพครอบครัว ที่แตกต่างกันทำให้มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental study) ทำโดยการให้ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา และเก็บข้อมูลจากแบบประเมินก่อนและหลังการให้สื่อความรู้อินโฟกราฟิกส์ แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในตำบลบางโฉลง และตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

กำหนดการสุ่มตัวอย่าง (sampling) และ ขนาดตัวอย่าง (sample size)

การสุ่มตัวอย่างใช้การคัดเลือกแบบจำเพาะเจาะจงจากนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 14 คนจึงจะมีอำนาจทดสอบทางสถิติร้อยละ 90

เกณฑ์การคัดเลือกเข้า (inclusion criteria) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 - 6 ที่มีอายุ 15 - 18 ปี สามารถอ่าน หรือสื่อความหมายภาษาไทยด้วยตนเองได้ และผู้ปกครองให้ความยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยนี้

เกณฑ์การคัดออก (exclusion criteria) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นสื่อให้ความรู้เป็นสื่ออินโฟกราฟิกส์เกี่ยวกับกัญชาซึ่งนำมาจากเว็บไซต์ของกรมการแพทย์ และเว็บไซต์สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีร่วมกับสถาบันประสาทวิทยา กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประโยชน์จากกัญชาทางการแพทย์ ผลกระทบของกัญชากับสมองเด็ก และการเฝ้าระวังการใช้กัญชาในสถานศึกษา และ แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาก่อนและหลังรับชมสื่อ ซึ่งเป็นข้อคำถามเดียวกันกับทั้งก่อนและหลังรับชมสื่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอน เริ่มจากขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และหลักฐานรับรองการผ่านการพิจารณาจริยธรรมวิจัยเพื่อขออนุญาตทำการวิจัย และทำเอกสารขอความยินยอมจากผู้ปกครอง เพื่อขอ

อนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมงานวิจัย ส่งไปยังโรงเรียน จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบฟอร์มประเมินผล ชนิดเอกสาร โดยให้นักเรียนทำแบบประเมินก่อน (pre-test) ตามด้วยให้ความรู้เกี่ยวกับกัญชาผ่านสื่อให้ความรู้โดยให้นักเรียนดูสื่อประมาณ 20 นาที และให้นักเรียนทำแบบประเมินหลังให้ความรู้ (post-test)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ใช้กับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยข้อมูลแสดงจำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย สำหรับคะแนนความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจต่อสื่อสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่ามัธยฐาน, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบผลคะแนนระหว่าง pre test และ post test ด้วย คือ t-Test Paired Two Samples การวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ส่งผลต่อคะแนนความรู้เกี่ยวกับกัญชา หลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ มีการแจกแจงแบบปกติใช้การวิเคราะห์ ANOVA

การทดสอบสมมติฐาน

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนระแวกมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในตำบลบางโฉลงและตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา หลังจากได้รับสื่อการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชา โดยวัดผลจากแบบประเมินก่อนและหลังการให้สื่อความรู้ ซึ่งผลคะแนนจากแบบประเมินหลังการให้สื่อความรู้มีคะแนนดีขึ้น
2. ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนระแวกมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในตำบลบางโฉลงและตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการภายหลังการรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การได้รับสื่อความรู้ก่อนหน้านี้ สถานภาพครอบครัว ที่แตกต่างกันทำให้ผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา

ผลการวิจัย

จำนวนที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 67 คน ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยเรียงลำดับหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.21 มีอายุ 17 ปี ร้อยละ 53.73 ในด้านระดับชั้นที่กำลังศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 71.64 สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่อยู่กับบิดา/มารดา คิดเป็น 91.04 เคยได้รับชมหรือฟังสื่อร้อยละ 62.69 และไม่ทราบ ร้อยละ 5.97 ดังแสดงในตารางที่ 4.1 ช่องทางการได้รับชมหรือฟังสื่อให้ความรู้ พบว่าเคยได้รับชมสื่อประเภทวิดีโอผ่านสื่อออนไลน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือโทรทัศน์ ร้อยละ 61.90 ผู้อื่นเล่าให้ฟังจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 40.48 บทความจากหนังสือพิมพ์/สื่อออนไลน์ ร้อยละ 26.19 อินโฟกราฟิกส์/ป้ายประกาศร้อยละ 21.43 และใบปลิว/แผ่นพับ ร้อยละ 7.14

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแสดงจำนวนและค่าร้อยละ

รายการ	รายละเอียด	จำนวน N=64 (ร้อยละ)
เพศ	ชาย	28 (41.79)
	หญิง	30 (58.21)
อายุ	15 ปี	3 (4.48)
	16 ปี	3 (4.48)
	17 ปี	36 (53.73)
	18 ปี	19 (28.36)
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 4	4 (5.97)
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	48 (71.64)
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	15 (22.39)
สถานภาพครอบครัว	บิดา/มารดา	61 (91.04)
	ผู้ปกครองที่ไม่ใช่บิดา/มารดา	5 (7.46)
	หอพัก/บ้านพักคนเดียว	1 (1.49)
	หอพัก/บ้านพักกับเพื่อน	0 (0)
ประสบการณ์และช่องทางที่ได้รับชมหรือฟังสื่อให้ความรู้	เคย	42 (62.69)
	ไม่เคย	21 (31.34)
	ไม่ทราบ	4 (5.97)

ส่วนที่ 2 ผลวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาก่อนและหลังการรับชมสื่อให้ความรู้และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลคะแนนจากแบบประเมิน pre-test และ post-test ผลประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนที่จะให้ดูสื่ออินโฟกราฟิกส์ให้ความรู้ (pre-test) ค่าเฉลี่ยของคะแนน 8.58 ± 2.0 ส่วนใหญ่มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 อยู่ในระดับต่ำ และร้อยละ 7.46 ที่มีระดับคะแนนสูง (คะแนนมากกว่าร้อยละ 80) หลังจากที่ได้ดูสื่ออินโฟกราฟิกส์ post-test) ผลประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา ค่าเฉลี่ยของคะแนน 13.12 ± 1.44 ส่วนใหญ่มีคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 74.63 และมีร้อยละ 1.49 ที่มีระดับคะแนนต่ำ ผลคะแนนมีการกระจายที่ไม่สมมาตร ผลการวิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมิน pre-test และ post-test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.05 กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการประเมิน pre-test มีคะแนนเพิ่มมากขึ้นจากการทำแบบประเมิน post-test ดังแสดงในตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาก่อนและหลังดูสื่อ

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา	Pre-test จำนวน(ร้อยละ)	Post-test จำนวน(ร้อยละ)
ระดับต่ำ (คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60) 0 - 8 คะแนน	33 (49.25)	1 (1.49)
ระดับปานกลาง (คะแนนร้อยละ 60 - 80) 9 - 12 คะแนน	29 (43.28)	16 (23.88)
ระดับสูง (คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป) 13 - 15 คะแนน	5 (7.46)	50 (74.63)

ส่วนที่ 3 ความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา
หลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ให้ความรู้ ความแตกต่างระหว่างเพศและประสบการณ์การรับชมสื่อมาก่อนที่ส่งผลต่อคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ พบว่าทั้งสองปัจจัยส่งผลต่อคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 กล่าวคือ เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนหลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์แตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับชมหรือฟังสื่อความรู้กัญชามาก่อน มีคะแนนหลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์แตกต่างกัน ในส่วนของความแตกต่างระหว่างอายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และ สถานภาพครอบครัว ที่ส่งผลต่อคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ ของกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนหลังจากได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ ไม่แตกต่างกัน

ภาพรวมข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังได้รับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ พบว่าภาพรวมในเรื่องความรู้ ภาพรวมของเพศชายส่วนใหญ่มีความรู้ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 67.9 ในขณะที่ภาพรวมของเพศหญิง พบว่าส่วนใหญ่ มีความรู้ระดับสูง (ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 79.5 ในส่วนของอายุ พบว่ากลุ่มอายุที่มีความรู้ระดับสูง คืออายุ 15 ปี (ร้อยละ 100) รองลงมาคืออายุ 17 ปี (ร้อยละ 77.8) อายุ 18 ปี (ร้อยละ 73.7) และ อายุ 16 ปี (ร้อยละ 55.6) เมื่อพิจารณาระดับชั้นที่กำลังศึกษาพบว่า ระดับชั้นที่มีความรู้ระดับสูงที่สุดคือ มัธยมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 75) และมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 75) เมื่อพิจารณาสถานภาพครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดา/มารดา มีความรู้ระดับสูงที่สุด (ร้อยละ 77) และเมื่อพิจารณาการรับชมหรือฟังสื่อความรู้กัญชามาก่อน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบว่าจะเคยได้รับชมสื่อมาก่อนมีความรู้ระดับสูงที่สุด (ร้อยละ 100)

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.21) มีอายุ 17 ปี (ร้อยละ 53.73) กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 71.64) สถานภาพครอบครัวอาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 91.04) และเคยได้รับชมหรือฟังสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกัญชามาก่อน (ร้อยละ 62.69) โดยสื่อส่วนใหญ่คือ วิดีโอผ่านสื่อออนไลน์ร้อยละ 66.67 ในเรื่องของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ภายหลังจากการรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ พบว่า ก่อนรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ กลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบประเมิน pre-test ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25 หลังจากรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมิน post-test ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาอยู่ในระดับสูง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 74.63

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลคะแนน pre-test และ post-test ผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนแบบประเมินของกลุ่มตัวอย่าง pre-test (ค่าเฉลี่ยของคะแนน 8.58 ± 2.0) และ post-test (ค่าเฉลี่ยของคะแนน 13.12 ± 1.44) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการประเมิน pre-test มีคะแนนเพิ่มมากขึ้นในการทำแบบประเมิน post-test ที่แตกต่างกัน ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังจากได้รับชมสื่อ โดยความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง และการรับชมหรือฟังสื่อความรู้กัญชามาก่อน ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังจากได้รับชมสื่อ ในขณะที่ความแตกต่างระหว่างอายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และสถานภาพครอบครัว ไม่ส่งผลต่อ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังจากได้รับชมสื่อ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์หรือสมมติฐานได้ดังนี้

1. ผลคะแนนก่อนได้รับชมสื่อ (pre-test) ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 49.25 เนื่องจากคาดว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา ถึงแม้ว่า ส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการได้รับสื่อกัญชา แต่ก็ไม่ทราบได้ว่าสื่อที่ตนต้องและมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ และหลังได้รับชมสื่อ อินโฟกราฟิกส์ผลคะแนนหลังได้รับชมสื่อ (post-test) ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 74.63 เพิ่มขึ้นมาจาก pre-test ร้อยละ 27.18 เนื่องจากได้รับสื่ออินโฟกราฟิกส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์จากกัญชาทางการแพทย์ ผลกระทบของกัญชากับสมองเด็ก และ การเฝ้าระวังการใช้กัญชาในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสื่อของทางคณะกรรมการขับเคลื่อนประชาสัมพันธ์การใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขจัดทำขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา วาณิชวสิน ที่สรุปว่า อินโฟกราฟิกส์ช่วยเพิ่มความน่าสนใจ ความเข้าใจและการจดจำให้มากยิ่งขึ้น โดยการสื่อสารผ่านภาพและข้อความในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า (37)

2. ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกส์ดูจากสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกเพิ่มขึ้น ซึ่งพบว่ามีบางข้อที่มีสัดส่วนผู้ที่ตอบถูกเพิ่มขึ้น แสดงว่าสื่อได้ให้ความรู้แก่นักเรียน โดยสื่อที่ให้ความรู้ส่วนมากเป็นสื่อทางวิชาการด้านสุขภาพที่เป็นสื่อที่ใหม่สำหรับนักเรียน และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าได้มีสื่อเกี่ยวกับกัญชาในเด็กมากมาย เช่น สื่ออินโฟกราฟิกส์ที่ชัดเจนโดยเฉพาะในเรื่องของการขายกัญชาในโรงเรียน ผลกระทบของกัญชากับสมองของเด็ก ซึ่งอาจทำให้กลุ่มทดลองสามารถทำคะแนนได้เพิ่มขึ้นแต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการสรุปผลเกี่ยวกับการนำสื่อไปให้ความรู้ในโรงเรียน หรือการให้ความรู้ในโรงเรียนเนื่องจากทางผู้วิจัยไม่ได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องกัญชากับเด็กในโรงเรียนมาก่อน

3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาหลังการรับชมสื่อ (post-test) นั้นมีความสอดคล้องกับสมมติฐานในเรื่องปัจจัยด้านเพศส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาภายหลังรับชมสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ อัครพิน (2562) พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ด้านสุขภาพต่อการใช้กัญชาทางการแพทย์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.05 หรือกล่าวได้ว่า ระดับความรู้ด้านสุขภาพต่อการใช้กัญชาทางการแพทย์ขึ้นอยู่กับเพศ (36) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของเรา

ปัจจัยในด้านประสบการณ์ในการรับชมสื่อมาก่อนนั้นส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาภายหลังรับชมสื่อ จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของสาวิตรี ประเสริฐกุล กล่าวว่า ในการอ่านจับใจความ ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องที่อ่านได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ ทักษะที่ใช้ในการอ่านของผู้เรียน และ ความรู้เดิมของผู้เรียนและ ได้อ้างถึงทฤษฎีของ Schema (schema theory) กับผลที่มีต่อการอ่าน (29) และงานวิจัยอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยารัญญา เดชพงษ์ พบว่า ความรู้ที่ได้รับจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้รับเพื่อศึกษาเรื่องที่สนใจทุกเรื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.42) ด้านความเข้าใจที่ทำให้เข้าใจเรื่องการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นรวมถึงโปรแกรมที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.36) และด้านการนำไปใช้ประโยชน์คือสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการติดต่อสื่อสารไปใช้เป็นแนวทางในการหาข้อมูลเพื่อการศึกษาต่อในอนาคตได้ (ค่าเฉลี่ย

4.49) (8) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการมีประสบการณ์ความรู้จากการรับชมสื่อมาก่อนนั้นส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา

ส่วนปัจจัยด้านอายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และสถานภาพครอบครัว ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชากายหลังการรับชมสื่อซึ่งเกิดจากข้อมูล อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และสถานภาพครอบครัว ที่เก็บมาไม่มีความแตกต่างกัน

จากวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา ผลการวิจัยพบว่าคะแนนจากแบบประเมินหลังให้สื่อความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนรับชมสื่อความรู้ (13-9) 4 คะแนน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.05$ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่า ความรู้และความเข้าใจสามารถเสริมสร้างได้จากการรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การรับชมสื่ออินโฟกราฟิกส์ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการรับชมสื่อความรู้อินโฟกราฟิกส์ และส่งเสริมกิจกรรมการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถใช้กัญชาได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษานี้ทำในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนตำบลบางไฉลงและตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เพียงสองโรงเรียนเท่านั้น ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมกลุ่มตัวอย่างที่กว้างมากขึ้น เช่น ศึกษาในโรงเรียนจังหวัดอื่นๆ หรือศึกษาในวัยรุ่นหรือประชากรทั่วไป
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้ทราบว่าปัจจัยใดส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกัญชาได้

เอกสารอ้างอิง

1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ.2565” (2565, 9 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา, หน้า 8
2. Amin MR, Ali DW. Pharmacology of Medical Cannabis. Advances in experimental medicine and biology. 2019;1162:151-165.)
3. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. คำแนะนำการใช้กัญชาทางการแพทย์ เรื่องโรคและภาวะ ที่ใช้ ผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก : <https://mnfda.fda.moph.go.th/narcotic/wp-content/uploads/2021/04/Guidance-Updated-v-update-V.4260464.pdf>

4. คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะเรื่องผลกระทบของกัญชาต่อเด็ก ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. รายงานผู้ป่วยเด็กที่มีอาการป่วยจากกัญชา. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaipediatrics.org/?p=1695>
5. สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ. 'กัญชา' สื่อทำหน้าที่ไม่ดีพอ หรือ Audience ไม่สนใจ. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2565] เข้าถึงได้จาก: <https://www.presscouncil.or.th/7736>
6. ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move). www.medcannabis.go.th เว็บไซต์ 'กัญชาทางการแพทย์' โดยกระทรวงสาธารณสุข. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sdgmovement.com/2021/02/03/medcannabis/>
7. กระทรวงสาธารณสุข. 'กัญชาทางการแพทย์'. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: www.medcannabis.go.th
8. วรัญญา, นริศรา. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 2. อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มี ผลต่อการพัฒนาความรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jca/article/view/249066>
9. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม(กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕.. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://region2.prd.go.th/th/file/get/file/20221206d8bedaf9ddfd453add55dae34af97076161837.pdf>
10. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับกัญชาหรือกัญชงในสถานศึกษา ส่วนราชการหรือหน่วยงานในสังกัด และในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2565. (2565, กรกฎาคม 4). ราชกิจจานุเบกษา, หน้า 20-21
11. ปรีดาภรณ์ สายจันทะ. ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชน ในจังหวัดพิษณุโลก. วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม]; 18:[595-603]. เข้าถึงได้จาก: <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JTTAM/article/download/238323/167524/>
12. ชนม์ชุตตา วัฒนชนานกร. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง;
13. สุรชาติพิทย์ เขียวขจี. การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการเตรียมความพร้อม ด้านภาษา และวัฒนธรรม ผู้ประกอบการเป็นประชาคมอาเซียน ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการสื่อสารมวลชน คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2565]; 6:[130-131]. เข้าถึงได้จาก: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/masscomm/article/view/158983>

14. Lalimay. แม่จ๋ารู้ไหม เด็กแต่ละวัยมีสมาธิจดจ่อได้ต่างกันนะ. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.parentsone.com/concentrate-of-kid-age/>
15. สหภูมิ ศรีสุเมธ. สังคมไทยทางไปของกัญชา. นิตยสารวาไรตี้เพื่อสุขภาพ @Rama [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://www.rama.mahidol.ac.th/atrama/issue_034/health-station
16. ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย และมะเร็งวิทยาสมาคมแห่งประเทศไทย. สารสกัดกัญชา ในทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://tmc.or.th/pdf/fact/guideline_cannabis_101062.pdf
17. กองควบคุมวัตถุเสพติดกัญชา. เมากัญชา ทำอย่างไร. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://cannabis.fda.moph.go.th/info65_cannabis1_150665/
18. จงรัก เทชนา. อินโฟกราฟิกส์ (Infographics). [อินเทอร์เน็ต]. 2562. [เข้าถึงเมื่อ 12 กันยายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://chachoengsao.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/9/2019/01/infographics_information.pdf
19. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔. ความรู้. [อินเทอร์เน็ต]. 2554. [เข้าถึงเมื่อ 12 กันยายน 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
20. รศ.มณฑรา ธรรมบุศย์. ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม. [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อ 12 กันยายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/site/psychologybkf1/home/citwithya-kar-reiyn-ru/thvsdi-kar-reiyn-ru-khx-ngb-lum>
21. สัจฉลย์ รักษ์เผ่า. ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติในการวิจัยทางคลินิก. เชียงใหม่ : โครงการตำรา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2539.
22. บุญสิริณ ตรงต่อกิจ และคณะ. การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อให้ความรู้เรื่องสิวิ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวพระเกียรติ [ระดับปริญญาตรี]. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ; 2564.
23. Alzahrani MM, Alghamdi AA, Alghamdi SA, Alotaibi RK. Knowledge and Attitude of Apnea. International dental journal. 2022;72(3):315-21.
24. Martin Woodbridge. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. นิวซีแลนด์: Bedrocan International; 2562. [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://mdresearch.kku.ac.th/files/cannabis/MedicainalCannabisBook_v4.pdfDentists Towards Obstructive Sleep
25. จินตภาพ ดั่งดำรงค์. หลักฐานเชิงประจักษ์ของการใช้กัญชาทางการแพทย์ และการเปรียบเทียบข้อบ่งใช้ตำรับยาสมุนไพรตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยกับการแพทย์แผนตะวันตก. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร:

- มหาวิทยาลัยมหิดล; 2565. [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/simedbull/article/view/256111/175985>
26. คณะอนุกรรมการพิจารณาข้อมูล เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์. คำแนะนำสำหรับแพทย์ การใช้กัญชาทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. 2562. [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://tmc.or.th/pdf/fact/guideline_cannabis_101062.pdf
 27. ภริมนวล ภัคคีศรีศีกดา. ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจและทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมกรดื่มน้ำมันแก๊สโซฮอล์ E85 ของผู้ขับขี่รถยนต์ในกรุงเทพมหานคร. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2555 [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Mark/Piromnuan_P.pdf
 28. อรุชชา สุพานิช . การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) คืออะไร. [อินเทอร์เน็ต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://erp.mju.ac.th/acticleDetail.aspx?qid=669>
 29. สาวิตรี ประเสริฐกุล . วิธีสอนอ่านโดยใช้หลักของความรู้เดิม [อินเทอร์เน็ต]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.culi.chula.ac.th/publicationonline/files/article2/b1eEJd5QrmWed52754.pdf>
 30. ขวลิต แขงทอง. สื่อการเรียนการสอน [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.cvc.ac.th/cvc2011/files/.pdf>
 31. วรวิทย์ จันท์สุวรรณ. อินโฟกราฟิก (แนวคิดเบื้องต้น) : infographic [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร; 2563 [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://web.rmutp.ac.th/woravith/1991text=Infographic>
 32. คณะทำงานการจัดการความรู้ (KM) การออกแบบสื่อนำเสนอ infographic. คู่มือการออกแบบสื่อนำเสนอ Infographics [อินเทอร์เน็ต]. ปทุมธานี: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; [ม.ป.ป.] [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://www.oreg.rmutt.ac.th/?wpfb_dl=1638
 33. จักรภัทร เครือฟัก. สื่ออินโฟกราฟิกกับการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติโควิด-19. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี [อินเทอร์เน็ต]. ม.ค.-มิ.ย. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jla_ubu/article/view
 34. อรรถพล นาคราช. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อ Digital signage ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ [อินเทอร์เน็ต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่; 2558 [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.hu.ac.th/conference/conference2015/proceedings/data.pdf>

35. นิษฐา หรุ่นเกษม. กัญชาทางการแพทย์และการให้พื้นที่ข่าว: การวิเคราะห์การกรอบความคิดทางสังคมเรื่องกัญชาทางการแพทย์ของสื่อมวลชนไทย. วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข ปีที่ 7 [อินเทอร์เน็ต]. พ.ศ.-ส.ศ. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://so05.tci-thaijo.org/index.php/journal_law/article/view
36. ศิริลักษณ์ อัครพิน. ความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการใช้กัญชาในทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: https://socadmin.tu.ac.th/uploads/socadmin/file_research/research_Split/14.pdf
37. พัชรา วาณิชวสิน. ศักยภาพของอินโฟกราฟิก (Infographic) ในการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ ประจำเดือนสิงหาคม 2558.[อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/39189/32460>
38. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดให้การกระทำให้เกิด กลิ่นหรือควันกัญชากัญชง หรือพืชอื่นใด เป็นเหตุรำคาญ พ.ศ. 2565. (2565, มิถุนายน 14). ราชกิจจานุเบกษา, หน้า 2
39. คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะเรื่องผลกระทบของกัญชาต่อเด็ก ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. รายงานผู้ป่วยเด็กที่มีอาการป่วยจากกัญชา. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 16 เมษายน 2566]. เข้าถึงได้จาก https://www.thaipediatrics.org/?fbclid=IwAR0VSesCx7rAGZznC06pecokLoSn46rz8dv8BuyNNO7UW6UIR_d2pgCeQJk